

quam unita carni, quia naturale est illi non prius esse quam uniri corpori, et ita fit in aliis hominibus; ergo, e contrario, caro prius debuit concepi quam informari anima, quia hoc naturale est carni humanæ, ita enim fit in omnibus aliis hominibus; ergo prius etiam debuit uniri Verbo quam animæ, quia simul ac fuit concepta, fuit unita.

4. Objectio. — Respondet D. Thomas negando primam consequentiam, est enim alia ratio animæ et alia carnis: anima enim est actus constituens speciem, et ideo contra rationem ejus est ut existat ante speciem; at vero caro habet rationem materiæ, cui naturale est præexistere ante formam. Ex quo infert D. Thomas, differentiam inter modum conceptionis carnis Christi, et aliorum hominum, non arguere naturæ diversitatem, quia tantum est in aliquo, quod præcedit constitutionem naturæ; differentiam autem in origine animæ, redundaturam in naturæ diversitatem. Sed non caret hoc difficultate, quia vel est sermo de origine connaturali, vel de miraculosa et præternaturali. Si primum, sicut argueret diversitatem naturæ, si animæ Christi naturale esset habere esse ante corpus, et non animabus aliorum hominum, ita sine dubio argueret naturæ diversitatem, si carni Christi naturale esset subito concipi sine semine viri, sola Spiritus Sancti virtute, corporibus vero aliorum hominum esset naturale concipi in tempore, ex semine viri, etc. Si autem sit sermo de origine miraculosa et præternaturali, sicut non arguit diversitatem naturæ, quod caro Christi fuerit illo modo concepta, non redundaret in naturæ differentiam, si Deus vellit ex speciali privilegio animam Christi ante corpus condere; nulla ergo est differentia a D. Thoma assignata.

5. Responsio. — Hanc objectionem videtur vidisse Cajetanus cum dixit differentiam D. Thomas solum adduci ad ostendendum quid fuerit conyeniens, non vero quid fuerit possibile; concludit enim objectio facta utrumque fieri potuisse miraculose, absque naturæ diversitate; neutrum vero animæ, aut carni humanae connaturale esse potuisse; at vero, quia anima intrinsece pertinet ad constitutionem naturæ, non fuit conueniens ante ipsam naturam fieri, sicut nec fuit conueniens carnem Christi humanam perfecte dispositam prius fieri quam animari, quia ut sic pertinet intrinsece ad naturæ constitutionem; et propterea si ita factum esset ut anima prius crea-

retrum, id solum fuisset quia hoc esset illi connaturale, et hoc modo talis productio argueret naturæ diversitatem. At vero illa dispositio remota, quæ solet præcedere in corpore humano, naturali modo concepto, non pertinet ad intrinsecam constitutionem naturæ, sed ad imperfectum modum productionis ejus, et ideo fuit expediens illum modum conceptionis mutari in carnis Christi formatione.

6. In solutione ad tertium, duo a D. Thomas dicta notanda sunt. Primum est, carnem prius natura uniri Verbo, ut effectus suæ primæ cause, quam animæ; quia prius intelligitur esse quoddam ens quam animari. Ex quo obiter sumi potest, prius natura habere materiam esse a causa prima, quam informetur forma; illud autem esse non potest esse nisi existentiæ, quia hoc esse est, quod per efficientiam communicat causa prima sue creaturæ; est enim eadem ratio et proportio, prius est enim esse quam informari. Unde materia supponitur formæ, et ut supponitur, est effectus Dei. Sed de hoc latius alibi. Secundo, dicit D. Thomas carnem Christi prius secundum intellectum fuisse unitam animæ, quam Verbo; quæ assertio est intelligenda de prioritate in genere causæ formalis, si velimus eam de prioritate naturæ intelligere; nam auctor expresse solum de prioritate secundum intellectum loquitur, et posset satis exponi de prioritate secundum abstractionem et præcisionem mentis; sed tamen etiam de prioritate in genere causæ formalis vel quasi dispositivæ verificari potest, quia caro per animam convenienter disposita est, ut assumeretur a Verbo. An vero sub alia ratione unio materiæ ad Verbum sit prior natura ordine executionis, quam ad animam, disput. 47, tractabitur.

DISPUTATIO XVI,

In tres sectiones distributa.

DE ORDINE ASSUMPTIONIS SECUNDUM REALM DURATIONEM, SEU TEMPORIS SUCCESSIONEM.

Comparatio hæc fieri potest, vel inter existentiam humanitatis, et animæ, et carnis, et unionem earum ad Verbum; vel inter unionem eorumdem ad Verbum; an, scilicet, hæc omnia simul tempore facta fuerint, vel aliquid eorum duratione præcesserit.

SECTIO I.

Utrum humanitas Christi simul ac cœpit existere in rerum natura, fuerit Verbo unita absque ulla successione durationis.

1. Antiqui hæretici, qui posuerunt unionem incarnationis accidentalem, et non veram et hypostaticam, consequenter dixerunt illam unionem non fuisse factam a principio, sed Christum prius extitisse purum hominem, et postea suis meritis illam unionem fuisse assecutum. Ita sensit Cherint., ut refert Iren., lib. 1, c. 25; et Nestoriani, ut referunt Vincent. Lirinens., et Cassia., lib. 1 et 2 de Incarnat., quorum errorem infra agentes de Christi conceptione fusius tractabimus. Nunc breviter hoc loco dicendum est, humanitatem Christi non prius tempore extitisse in rerum natura, quam fuerit unita Verbo, atque adeo hunc hominem Christum nunquam fuisse purum hominem, sed a principio suæ conceptionis fuisse hominem Deum. Est res certa de fide, et probatur primo ex illis verbis, ad Hebr. 1: *Et cum iterum introducit Primogenitum in orbem terræ, dicit: Et adorent eum omnes Angeli ejus.* Ubi Paulus de Christo loquitur; dicit autem, Patrem iterum introduxisse Primogenitum in orbem terrarum, cum Christum factum hominem ad nos misit in utero Virginis; ex tunc ergo fuit adoratus ab Angelis, ut verus Deus, quemadmodum expoununt hanc locum Patres, præsertim Cyrillus, lib. de Fide ad Theod., circa finem, et lib. de Fide ad Reg., in probationibus quod Christus sit Deus, ex epist. ad Hebreos, qui etiam inferius, probando Christi mortem mundo salutarem, ex eadem epist., ponderat verba illa, cap. 10: *Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam et oblationem noluisti, corpus autem adaptasti mihi.* Ingressus enim dicitur Christus in mundum, quando homo factus est; ex tunc ergo fuit etiam Deus potens ad redendum homines, et placandum Deum. Hoc etiam convinci potest ex illis verbis Angeli, Luc. 1: *Quod ex te nasceretur sanctum, vocabitur Filius Dei.* Et ex aliis, quibus infra probandum est, ipsum Filium Dei conceptum esse ex Virgine; quæ omitto, ne sæpius eadem repetere necesse sit.

2. Secundo definiunt hoc Concil. Ephes. I, can. 13, qui sumptus est ex Epistola Cyrilli ad Nestorium, ubi dicitur, ideo Deum natum esse ex Virgine, et conceptum, quia in utero Virginis, et in ipsa conceptione hominis Deus carni unitus est. Quæ Epistola legitur etiam, et probatur in Concil. Chalcedon., act. 1, pag. 31, et infra, pag. 80, multa ex Patribus referuntur, ex quibus evidenter haec veritas elicetur; hoc enim sensu sepe dicunt, Verbum in vulva Virginis conjunctum esse carni. Idem sumitur ex quinta Synod., collat. 8, can. 6; clarius vero sexta Synod., act. 11, ubi Sophronius, in sua Epistola, sic ait: *Incarnatur Verbum Deus, non prefactæ carni copulatus, vel animæ præexistenti conjunctus, sed tunc his ad subsistendum venientibus, quando eis ipsum Verbum, et Deus naturaliter copulatus est;* et infra: *Et non ante verissimum ipsius Verbi conventum, in seipsis extiterunt;* et infra: *Nec quantum in ictu oculi, hanc quam illam priorem habentia; simul quippe caro, simul Dei Verbi caro, simul caro animata rationalis, simul Dei caro animata rationalis.* Idem in septima Synod., act. 3, in Epistola Synodica Theodori Jerosolymitani, quam omnes Patres recipiunt; et in Concil. Francoford., in Epistola ad Episcopos Hispaniæ, circa finem, referuntur haec verba ex Gregorio Nazianz., in Epist. ad Quirin.: *Non prius in utero Virginis caro concepta est, et postmodum dirimitas venit in carnem, etc.* Ac denique Concilium Toletan. XI, in Profes. fidei, inter alia inquit: *In quo mirabili conceptu, ædificante sibi sapientia domum, Verbum caro factum est.*

3. Tertio, ex Patribus. Ignatius, in Epistol. ad Trallianos, inter alia inquit: *Vere genuit Maria corpus habens in se Deum habitantem, vere natus est Deus Verbum ex Virgine, vestitus corpore; vere natus ex vulva, qui corpus fabricavit ex sanguinibus Virginis.* Idem sæpe docet Leo Papa in Epistolis, præsertim in 10, 11 et 97, ubi hoc argumento confutat Eutychem dicentem, Christum subsistere ex duabus naturis, non vero in duabus, quia inde fieret illas duas naturas prius extitisse, quam facta esset earum unio. Idem late persequitur Vigil., lib. 3 contra Eutych., in principio, ubi utitur illo testimonio Angeli: *Quod ex te nasceretur sanctum.* Et Augustinus, lib. contra sermonem Arianorum, cap. 8: *Unus, inquit, Christus est, et Dei Filius semper natura, et hominis filius, qui ex tempore assumptus est, non ut prius creatus, post assumeretur, sed ut ipsa assumptione crearetur.* Et cap. 28, ad hoc propositum accommodat illud Psal. 21: *De ventre matris meæ Deus meus es tu, dicens: De ventre quippe matris ejus, in quo hominem cumpsit, Deus ejus est.* Idem Augustinus,

serm. 58 de Verbis Domini: *Adveniens, inquit, divinitas in uterum Virginis Mariæ auctoritate illa, qua in paradyso Adam de limo formarit, carnem sibi ex substantia ipsius Mariae fabricavit; quam pro salute nostra suscipiens, et sibi coadunans, natus est Deus et homo.* Idem Fulgentius, de Fide ad Petrum, cap. decimo tertio et sequentibus; Damasc., lib. 3 de Fide, cap. 12; et Bernardus, hom. 4 in Missus est; Ruper., lib. 4 de Operib. Spiritus Sancti, cap. 9; Theoph., super cap. 9 Joan., in fine.

4. Quarto, arguitur ratione, primo a posteriori, seu ab inconvenienti, quia nisi haec unio facta esset in eodem momento in quo humanitas facta est in utero Virginis, non concepisset B. Virgo Deum, sed purum hominem, contra illud ad Galat. 4: *Misit Deus Filium suum factum ex muliere.* Sequela manifesta est, quia, si in eo momento non fuit humanitas in persona Verbi, necesse est ut fuerit subsistens in propria creata persona; ergo conceptio terminata esset ad personam creatam, et nullo modo ad Deum; ergo non posset vere dici Deus conceptus ex Virgine, etiam si postea humanitatem illius personæ assumpsisset. Sicut si, tempore quo Christus fuit mortuus, non fuisset humanitas unita Verbo, non potuisset Deus dici mortuus, etiam si post resurrectionem illam humanitatem assumpsisset. Et hac ratione utuntur fere omnes Patres citati, et præsertim Cyrilus saepè illam inculcat in variis operibus, quæ habentur in 1 tom. Concil. Ephes.; et eam etiam tetigit Athanas., in serm. de Sanctissima Deipara. Secunda ratio a priori est, quoniam ita voluit Deus fieri, quia ita expediebat; cum enim assumpturus esset illam humanitatem, et nullum esset impedimentum, nec decesset illi virtus ad perficiendum statim hoc mysterium, decuit ut statim sine ulla dilectione fieret. Hoc enim et ad dignitatem et perfectionem illius humanitatis pertinebat, et ad perfectionem divini operis; supervacaneum enim fuisset ut prius illa humanitas existeret in proprio supposito, quod statim per unionem fuisset destruendum. Neque contra veritatem hanc aliquid, vel ex auctoritate, vel ex ratione probabili objici potest.

5. Dico secundo: unio animæ et corporis in Christo non fuit prius tempore facta, quam unio totius humanitatis ad Verbum. Est æque certa ac præcedens; sequitur enim evidenter ex illa, quia humanitas nihil aliud est quam totum quoddam ex unione corporis et animæ

resultans. Unde in eodem momento incipit existere humanitas, quo fit unio animæ et corporis; si ergo humanitas non prius extitit quam fuerit unita Verbo, neque etiam unio illarum partium.

SECTIO II.

Utrum anima Christi prius extiterit quam fuerit unita Verbo, vel an prius fuerit unita Verbo quam corpori.

1. Origenes, 2 Periarch., cap. 6, docet animam Christi a principio mundi fuisse creatam, sicut de omnibus animabus dixerat lib. 1, cap. 7; an vero dixerit in illo principio fuisse unitam Verbo priusquam corpori, D. Thomas hic, art. 3, nihil dicit. Quidam vero putant, idem sensisse Origenem de unione illius animæ, quod de creatione, hoc est, a principio simul fuisse creatam et unitam. Quod de Origenе sentit Prateolus, verb. *Origenista.* Alii existimant asseruisse Origenem, creationem illius animæ, non vero unionem ad Verbum antecessisse conceptionem ex Virgine, et cum carne conjunctionem, quia nec Hieronymus, Epist. 61 ad Pamach., de erroribus Origenis, hunc errorem illi attribuit; neque Epiphanius, in Epist. ad Joan. Hierosol., quæ est 60 Hieronymi, neque in hæres. 64. Mihi duo vera esse videntur. Unum est, Origenem asseruisse, animam Christi, ob meritum quod ante corpus habuerit, recepisse unionem ad Verbum, quod notavit D. Thomas, lect. 4, super ad Hebr., et aperte legitur in Origene, d. cap. 6, ubi sic ait: *Sed et unum spiritum esse cum Deo, cui magis conuenit quam huic animæ (scilicet Christi), quæ ita se Deo per dilectionem junxit, ut cum eo unus spiritus merito dicatur?* Quod autem dilectionis perfectio, et meriti affectus sinceritas, hanc inseparabilem cum Deo fecerit unitatem, ita ut non fortuita fuerit, nec cum personæ acceptance animæ assumptio, sed virtutum suarum ei merito delata, audi Prophetam ad eam dicentem: *Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem, propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo latitiae,* etc. *Dilectionis ergo merito ungitur anima Christi, id est, cum Verbo Dei unus efficitur;* ut autem declareret se loqui de hypostatica unione, subdit: *Quod autem præ participibus dixit, indicat, quia non gratia spiritus ei, sicut Prophetis data est, sed ipsius Verbi Dei in ea substantialis inerat plenitudo.* Deinde vero certum etiam videtur, Origenem censuisse, Christi animam fuisse Verbo unitam, prius-

DISPUTAT. XVI. SECT. III.

quam corpori infunderetur. Ita enim illi attribuunt Hieron., Apol. cont. Ruffin., lib. 2; Damasc., lib. 4, cap. 26; Niceph., lib. 17 Hist., cap. 48. Et excitato capite id plane colligitur, ut jam dicam. An vero censuerit, prius tempore esse creatam quam unitam Verbo, ut ad meritum unionis videtur esse necessarium, juxta supra dicta, q. 2, art. 11, vel, non obstante merito, putaverit, a principio sue creationis fuisse unitam Verbo, mihi incertum est. Si tamen attente legatur, videatur hanc posteriore partem indicare; nam in principio ait, *animam illam ab initio creaturæ, et deinceps inseparabiliter atque indissociabiliter Verbo inhesisse.* Tota (inquit) totum recipiens, atque in ejus lucem splendoremque ipsa cedens. Quibus verbis unionem sine dubio hypostaticam describit, ut ex toto contextu facile constat. Et quia inferius dicit, ratione illius unionis animæ ad Verbum, potuisse etiam carnem, media tali anima, Verbo uniri, ita ut ratione illius, Jesus Christus Dei Filius, sapientia et virtus appelletur; et tamen illam animæ unionem dicit factam esse a principio creature. Et infra ait, per ejusmodi unionem, factam esse illam animam impeccabilem, semperque talem fuisse, quia semper ita unita fuit Verbo.

2. Dico tamen primo, animam Christi Domini non prius tempore fuisse creatam seu existentem, quam corpori unitam. Hæc conclusio est de fide: primum, quia in genere, de anima humana id de fide est, ut ex prima parte suppono, et eleganter probat contra Origenem Cyrilus, lib. 1 in Joan., cap. 9, et Niceph., lib. 17 Histor., cap. 28, refert canonem quintæ Synodi, ubi hoc expresse definitur, non tantum in genere, sed etiam specialiter de anima Christi. Et in sexta Synodo, act. 11, id satis aperte docetur. Et a Leone Papa, Epist. 11, ubi contra Eutychetem sic ait: *Arbitror enim, talia proloquentem, hoc habere persuasum, quod anima, quam Salvator assumpsit, prius in celis sit commorata, quam de Maria Virgine nasceretur, eamque sibi Verbum in utero copularit; sed hoc catholicæ mentes auresque non tolerant.* Et infra subdit hunc errorem damnatum esse in Origene; et infra, loquens de Christo, ait: *Non alterius tamen naturæ erat ejus caro, quam nostra, nec alio illi quam cæteris hominibus, anima est inspirata principio.* Idem bene confirmat Damasc., lib. 4 de Fide, cap. 6. Ratio vero est, quam supra, in littera D. Thom., explicuimus, quia anima cum sit forma corporis, natura sua po-

stulat ut in ipso corpore, et informando illud incipiat; anima vero Christi fuit vera anima, et ejusdem rationis cum aliis animabus humanis; ergo natura sua postulabat hunc modum inceptionis. Afferre autem, ex speciali privilegio, et præter naturam fuisse antea creatam, quam corpori unitam, et sine fundamento dicitur, quia nulla est auctoritas aut probabilis ratio ad hoc asserendum; et hæreticum est, quia repugnat communī sensui, traditioni, et definitioni Ecclesiæ, et modo loquendi Scripturæ, quæ eodem modo dicit, incepisse Christum ut hominem in utero et ex utero Virginis, sicut alios homines.

3. Dico secundo, animam non prius tempore fuisse unitam corpori, quam Verbo, neque e converso; atque adeo neque prius tempore extitisse, quam fuerit unita Verbo. Est hæc conclusio æque certa ac præcedens, eisdem enim testimoniis et definitionibus probatur, et evidenter sequitur ex illa, suppositis quæ dicta sunt sectione præcedenti; quia ibi ostensum est, partes humanitatis non prius fuisse inter se unitas, quam tota humanitas fuerit unita Verbo. Unde fit, neque prius fuisse animam unitam corpori quam Verbo, quia non potuit humanitas uniri Verbo, quin eidem uniretur anima. Rursus anima non prius tempore habuit existentiam, quam fuerit unita corpori, et componerit humanitatem existentem; ergo nec prius habuit existentiam quam unionem ad Verbum. Ac denique neque prius habere potuit unionem ad Verbum quam ad corpus, cum sine existentia non potuerit habere unionem ad Verbum, et non habuerit existentiam ante unionem ad corpus. Hæc ergo tria simul tempore facta sunt, creatio seu existentia animæ, assumptio, et conjunctio cum corpore.

SECTIO II.

Utrum caro Christi prius fuerit concepta quam assumpta, vel an prius fuerit assumpta quam animæ unita.

1. Præter hæreticos qui posuerunt, carnem Christi prius fuisse conceptam quam assumptam, quos sectione 1 confutavimus, alii contraria via errarunt, asserentes illam carnem prius tempore fuisse assumptam, quam animæ unitam. Quem errorem in antiquis hæreticis non invenio, nisi fortasse illis tribuatur, qui animam rationalem Christo negarunt. Solum invenio referri Calvinum hunc errorem asseruisse, ex Canisio, lib. 3 de B.